

Szkòła žëcò abò czim zajęc dzeckò

TÓMK FÓPKA

Òbczas deszczu dzecë gnåbi jimra – to je òglowò wiedzec. I nie leno òbczas deszczu. Czim bë tu je zajęc? Tegò ju òglowò wiedzec nie je.

Kùnszt dozëraniò dzòtk a zagòspòdarowiwaniò jima czasu nie je dóny wszëtczima. W całoscë chłopi mało czedë doståpiwają ti czestnoscë. Pewno felëje jima cerplëwòscë, bò ta je przë tim baro wòznò. Żelë doma czë w szkòle na czas nie wëmëszlimë jaczëgò zajimù – dzecë same sobie gò wëmëszlą. Mògą czësto czëstą scanå pòmalowac w kwiòtëczci. Jiné kwiòtëczci, w krutopach, jakå båbelwòdå pòdlòc. Do stółka pòdelnac gùmå a schòwac cos. Chåtno tész sã drzå jak òsamåtóné – stòri szkòlny mówią, że tak cos mò mól òsoblëwie na deszcz. Tak tej tész za barométer taczë dzeckò robic mòże. Majå w se wiele mòcë, temù sã gòniå. Przë

leżnoscë co pòtlëkå, zdrzucå, stlëknå, wëlejå – i nie pòmògò dzercë sã na nie. Òne prosto taczë fabricznë ju sã. Colemałò, czej sã trafi karenkò dzecy, co ni mò zajęcò – nalòzò sã jegò przëdnik. Taczë człowiczek mò ùdbów nòwiåcy i to dosc szòlonëch. A reszta jidze za nim jak òweczczci. Pòwië przëdnik: narobimë do akwarium – i ju wòda wkòł ribków robi sã żòltò a òne pëseczkama łåpiå òstatczci wòlnoscë w swi

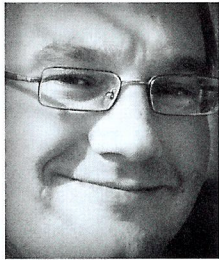
szklany klòtce. Jiné zwierzåtkå tész ni majå przë dzecach czësti pòjudzi. Co ne biëdné kòtë a psë sã najarmòloné, namiågòloné?! W tim szpecjalizëjå sã mòlë dzeculczci. Za ùszë taczci pieska cygnie. Kòta za ògón. Ūgrëze w cnik abò dze pòpadnie, bò prawie mòlëmù człowikòwi zåbë wëchòdajå na wiërzki i mùszci je spròbòwac. Taczë karno nipòcëuszów dosc chùtkò rosce i tej mò ju co jinëgò do brojenió. A szprajå nowi bùdinuszk pòmålëjå. A rutå w pòzdówkòwi wiace wëtlëknå czë w banie. W Jastrë za starëszkå z wåbòrkå wòdë gòniå. A na kòłach, mòtorach na miònczi jidå. Biwò, że knòpi, co jima mùskùlów chùtchzi jak rozëmku przëbiwò – mùszå sã pòbic. Jidå tedë na rozmajité mùzyczi, dze wcale ni mùszci tańcowac. Kò to dzëwczåta robiå! Knòpi tej bòhåterskò trzimijå scanë, cobë sã nie zwròcalë òd gòsny mùzyczi a zawòrajå. Jidå do zwadë. Sygnie, że chto sã pòtknie a na nogå naståpi. Zarò

je dzëwałt. I trzòsk, bò w råkå letkò wpòdajå przë leżnoscë różnisté drzewiané i nie le statczci: sztachëtë, stółkòwé nodzi, pòlczci... I chto mòcniëszci.

Dobrë do zajęcò dzecy òd małoscë sã jigrë a spòrtë. Òd bieganiò sã zaczinò. Mówią, że w zdrów cele – zdrów celå. To je wierå krziwdzåcy rzeklan – w całoscë dlò celåtów. Grë a spòrtowò aktiwnota rozwijajå. Mòli człowiek zesòdzò do grëpë swòje całò, co chùtkò rosce. Ūczy sã je wëzwëskiwac, pòznòwò grańce swòjich fizycznëch mòzłëwòsców. Cwiczącë bieganië – lzi mù przindze pòzni zdåżëc za àutobùså. Grającë w ping-pònga, wëròbiò sobie zrånznosc a rzeszi òkò z dzejanim råków a nogów, co przëdò sã gwës do òbsłudzi rozmajitëch maszinów, w tim àutołå. Wòznë, że taczci spòrtòwëc lepi òddichò, a co sã z tim

wiåze – mùsk dolëftowóny lepi pròcëje. Spòrtë wëròbiajå pòrzådk w młòdim człowikù a ùczå dzejaniò w karnie. Taczë, wezmë chòcle, granië w balå. Kùli tuwò różnistëch rzeczi w człowikù sã ùpròwiò! I całò, i mészlenié, a dokładno kòmbinowanië, co sã w žëcym wiedno przëdówò. Kòzdi mò tam (na bòjiszczu) namieniony swòj plac, jistno jak w spòlëznie. Taczci brómkòrz to je pòlicëjant, ti z òbarnë – to

Dobrë do zajęcò dzecy òd małoscë sã jigrë a spòrtë. (...) taczci spòrtòwëc lepi òddichò, a co sã z tim wiåze – mùsk dolëftowóny lepi pròcëje. Spòrtë wëròbiajå pòrzådk w młòdim człowikù a ùczå dzejaniò w karnie.

gwës jaczë ùrzådë, co „pòmògajå” nama w codniowim wanożenim w žëcym. Ajtakòwnicë – to media, w całoscë z reklamama. Gwiżdżå chłopi òd słuźbów. Trenëra – szkòlny. A całò reszta – to kibicowie. Nie je tak? Så tész spòrtë, co sã nie nabiegò za wiele. Taczci bilard czë gòlf na przikłòd. Abò szachë, ale nie szachë knëplowatë, le te z figùrkama. Je tam król, kròlewò, laùfer, wieżò – kòzdi mòże co jinëgò. To tész ùczba – przërëchtowanië do žëcò, fåkcjów.

Dzecë niepilowóné pòtrafiå stolëmno nabrojic. Spròwdzajå swòje grańce: wëòbraznie, mòzncòsców a wëtrzëmałosc jinëch. Czaså, nieùpilowóné, dzeckò mòże zrobic sobie krziwdå. Czåscy te dzecne psotë sã pòzni nòmili wspòmionóné przez stacëznëch ju ùstnëch. Nòchåtni starców, co swòjima wnukama òpòwiòdajå, jaczi bëlë za knòpiczich, dzëwczëcëch lat...